*І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь . . .*
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 57. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 26-го БЕРЕЗНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 26, 1965 No. 57. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Четвер, 25 березня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

РЕЙНДЖЕР-9 24-го БЕРЕЗНЯ ДОЛЕТІВ ДО МІСЯЦЯ, ЗРОБИВШИ ПЕРЕД ТИМ 5,814 СВІТЛИН поверхні цієї плянети та переславши їх безпосередньо на Землю, де їх мільйони осіб могли оглядати в телевізійних апаратах. Ці світлини мають величезне значення для пізнання поверхні Місяця, що є конечним для майбутніх астронавтів, які коло 1970-го року мають дістатися на ту плянету та її досліджувати. Президент Джансон хвалив науковців за те, що Рейнджер 9-ий добився таких успіхів. Президент в середу перед 9-ою годиною ранку дивився на телевізор, який передавав світлини Місяця в районі кратера Альфонс. Президент ґратулював науковцям і заявив, що їх осяг є дальшим кроком до здобуття Місяця.

ПАЛАТНА КОМІСІЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ СХВАЛИЛА $14,793,000,000 на літаки, ракети й кораблі та на іншу зброю у фінансовому році, що почнеться 1-го липня 1965-го року. В цій сумі є $150,500,000 на другу атомову фриґату, озброєну керованими ракетами. Комісія зменшила запропоновану Департаментом Оборони суму на $654,000,000, що мала йти на досліди та на виряд. Голова Комісії конґресмен-демократ із Південної Каролайни Л. Мендел Ріверс заявив, що видатки на наукові досліди мусять залишитися такі самі, як цього фінансового року.

СЕНАТОР ДАДД ГОСТРО ВИСТУПИВ ПРОТИ ПРОФЕСОРА ДЖОРДЖА Ф. КЕННАНА, називаючи його „примиренцем і угодовцем", який свої бажання уважає за дійсність, і який є найголоснішим представником тієї групи політиків, які твердять, що тільки американські упередження й підозріння є причиною того, що немає повної згоди між ЗДА та СССР. Сенатор-демократ із Коннектикат в промові на прийнятті Американської Харчової Індустрії казав, що проф. Кеннан помиляється, бо всякі американські концесії вбік СССР комуністи вважають за слабість Америки та відважуються на дальші аґресії проти вільного світу і на образу ЗДА.

ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ ПОХІД В АЛАБАМІ 24-го БЕРЕЗНЯ ДІЙШОВ ДО ПЕРЕДМІСТЯ СТОЛИЦІ цього стейту — Монтґомері і 25-го березня в четвер число учасників цього маршу має збільшитися до 30,000. Всі вони мають марширувати перед будинок губернатора Джорджа С. Воллеса, якому мають передати петицію в справі виборчої реєстрації та виборчих прав для неґритянського населення. В середу не знати було, чи Воллес буде присутній в Монтґомері, або чи він визначить когось, хто мав би відобрати в його імені петицію. Відділи Крайової Ґвардії та військових з'єднань дбають про порядок, що не є легкою справою при великому числі учасників.

РОБЕРТ КЕННЕДІ 24-го БЕРЕЗНЯ ВИЙШОВ ПЕРШИЙ НА ВЕРШОК ГОРИ, названої канадійським урядом в пошану його брата, покійного президента Джана Ф. Кеннеді, і застромив там родинний прапор. Нюйоркський сенатор перший зд[illegible] в території Юкон, — 13,900 стіп заввершки. [illegible] був членом трьособової експедиції, яка здобувала гору Кеннеді, на якій досі ніхто ще не був. З сенатором були ще: 36-річний Джім Віттакер, який перший із американців здобув вершок гори Еверест в Гімаляях, і 26-річний Беррі В. Пратер, член експедиції на Еверест.

НАУКОВЦІ ЧЕКАЮТЬ НА ЗАТЬМІННЯ СОНЦЯ, яке має бути 30-го травня і яке видко буде від Нової Зеляндії до Перу. Дослідники використовуватимуть джетові літаки, кораблі та бальони, щоб досліджувати це рідке явище на такому довгому обширі. 125 американських науковців братимуть участь в цих дослідах. Ці досліди мають дати нові дані щодо оборони під час атак ворожих керованих ракет. Обсерваторії збудують окремі стації на островах Пацифіку. Повне затьміння бачитимуть наземні стації впродовж 5-ох мінут і 20 секунд, а на джетових літаках впродовж 9-ох мінут і 30 секунд.

У СВІТІ

У ШТРАСБУРҐУ У ФРАНЦІЇ ЗАСІДАЄ Т. ЗВ. ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ — 142 парляментарні посли-делеґати від 6-ох членських країн Европейської Економічної Спільноти (Франції, Західньої Німеччини, Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу). Головна тема нарад: політична єдність Західньої Европи. Зараз у декляративних промовах виявилась засаднича розбіжність між Францією з одного боку та 5-ма іншими державами, головно Західньою Німеччиною і Італією з другого у пункті „повної незалежности европейської політики" чи політичної єдности атлантійського обширу, включно із ЗДА й Канадою.

НАЙБЛИЖЧИХ 35 РОКІВ БУДУТЬ КРИТИЧНІ ДЛЯ ЛЮДСТВА — заявив голова Організації Об'єднаних Націй для справ харчів і хліборобства, Б. Р. Сен, звернувши увагу, що продукція харчів не йде впарі з розростом населення ґльобу. Б. Р. Сен вважає, що коли таке відставання у продукції буде продовжуватись, може настати у світі голодова катастрофа.

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЛЕВІ ЕШКОЛЬ ПРИБУВ ДО ЛОНДОНУ з своєю дружиною і штабом співробітників на наради з керівними британськими мужами про грізну ситуацію на Середньому Сході у зв'язку з щораз більшим зброєнням ворожих Ізраїлеві арабських держав, головно Єгипту.

У МАРОККО, В КАЗАБЛЯНЦІ І РАБАТІ, СТУДЕНТСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ перетворились просто у бунт, що його здавило військо. Було 25 вбитих і кількасот ранених. Арештовано 168 осіб. Уряд проголосив поліційну годину і заявив, що він приверне спокій всіма доступними йому засобами.

НОВИЙ РУМУНСЬКИЙ ДИКТАТОР, 47-РІЧНИЙ НІКОЛЯ ЧЕОЗЕСКУ ЗАЯВИВ, що він продовжуватиме політику повної незалежности Румунії. Він виголосив велику промову на похороні свого попередника, Джордже Джорджіо Дея, на який приїхали совєтський „президент" Анастас Мікоян, комуно-китайський прем'єр Чу Ен-лай і інші комуністичні „проміненти".

КОМІСІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ДЛЯ СПРАВ СВІТОВОГО НАСЕЛЕННЯ ПРИЙШЛА ДО ВИСНОВКУ, що справи економічно-соціяльної натури вимагають невідхильно плянування у ділянці популяції, яка — мовляв — „сама від себе не розв'яжеться" На 200-ий рік передбачується подвоєння теперішнього числа мешканців земного ґльобу. На голову тієї Комісії обрано Вільфреда Боррі, професора демографії в університеті в Австралії.

ЯПОНІЯ І ПІВДЕННА КОРЕЯ ПОГОДИЛИСЬ у найтруднішій для них справі — риболовлі. Устійнено зону, в якій зможуть оперувати 2.205 японських рибальських човнів. Японія дасть південно-корейському рибному промилові 90 мільйонів долярів довгоречинцевої позики. Відповідну умову підписали обидва міністри господарських справ.

В ЕСПАНІЇ 1.500 ОСІБ ПІДПИСАЛИ ПЕТИЦІЮ до голови держави генерала Франсіска Франка, щоб його режим привернув права вільного слова, страйків, стоваришень та преси. Петицію підписали видатні особи з усіх верств і кол — професори, духовники, адвокати, студенти й робітники.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОСМІЧНИЙ КОРАБЕЛЬ РЕЙНДЖЕР 9 ІЗ ПРЕЦИЗНІСТЮ ВДАРИВ У МІСЯЦЬ І ПЕРЕСЛАВ 5,814 ФОТОГРАФІЙ

Песедіна, Каліфорнія. — Рейнджер 9, який є піонером в ділянці фотографування Місяця, 24го березня зробив 5 814 світлин і переслав їх на Землю до трьох телевізійних стацій, які кілька секунд пізніше передавали їх до мільйонів телевізійних апаратів. Рейнджер 9 робив світлини в районі великого кратера Альфонс, якого дно є 55 миль в діяметрі завдовжки. Фота виявили, що це дно має численні малі кратери, про які досі науковці не знали. Рейнджер 9-ий закінчив $270 000-000 програму, бо дальші фота поверхні Місяця робитиме космічний корабель Сервєр. Директор Джетової Лябораторії при Каліфорнійськім Технологічнім Інституті, д-р Вілліям Г. Пікерінґ, вияснив, що Рейнджер 7, 8 і 9-ий фотографували три різні типи місяцевої території. Рейнджер 7-ий робив знимки долин і рівнин коло Відомого моря, Рейнджер 8-ий фотографував район Тихого моря, а Рейнджер 9-ий досліджував гористий район. Оце вперше в історії Місяць був фотографований із такої близької віддалі — 1 300 миль. Камери охоплювали коло 500 квадратових миль поверхні Місяця. Вони робили знимки і висилали їх на Землю, поки Рейнджер не впав на Місяць та не розбився. Сфотографовано докладно кратери Альфонс, Альбатеґній, Кляйн і Птолемей. Науковці негайно почали вивчати ці світлини і вже на початку ствердили, що нові фота потверджують давніші передбачення, що на Місяці була колись вульканічна активність. Космічний корабель Рейнджер 9 летів до Місяця 64 години і 31 мінуту із скорістю 5 977 миль на годину. Президент Джансон оглядав на телевізорі ці світлини, що їх передавав безпосередньо Рейнджер 9-ий і пізніше вислав ґратуляції Крайовій Аеронавтичній і Космічній Адміністрації, яка організувала цей лет. Президент підкреслив, що збіглися разом лет астронавтів довкола Землі і лет Рейнджера 9 до Місяця. Обидва ці лети Президент уважає за дальший крок до здобуття Місяця, куди мали б летіти астронавти десь коло 1970-го року.

РАСК БОРОНИТЬ ВЖИВАННЯ ГАЗУ ПРОТИ КОМУНІСТІВ У ПІВД. В'ЄТНАМІ

КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ВІН ВИШЛЕ ВІЙСЬКО ДО В'ЄТНАМУ, ЯКЩО ЦЬОГО ЗАБАЖАЮТЬ ТАМОШНІ КОМУНІСТИ

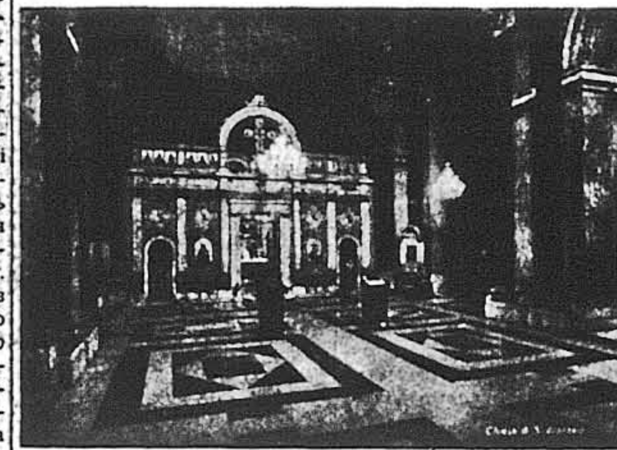
Вашинґтон. — Державний секретар Дін Раск заявив на спеціяльно для цієї цілі скликаній в минулу середу 24 березня ц.р. пресовій конференції, що в Південному В'єтнамі вжито тричі газу, що спричиняє сльози і воміти, та що в кожному з тих випадків ця акція була вповні виправдана. Раск звернув увагу, що вживання такого газу є куди гуманнішою дією, аніж стріляння чи бомбардування, в якому можуть втратити життя багато невинних цивільних осіб. В багатьох випадках комуністичні партизани прикривають себе лавою цивільних мешканців сел, — в одному випадку вони проголосили, що ціле село — це їх закладники. В таких випадках краще вжити газу, який не вбиває людей, аніж інших засобів приборкання комуністів. Дін Раск підкреслив, що в Південному В'єтнамі вживається газу, який там залишився у складах ще з часів, коли В'єтнам був частиною французької індокитайської колонії, та що такий газ можна вільно купувати у світі для торговельних цілей. Водночас Дін Раск наталврував тих, які засуджують американців за вживання слізного газу проти комуністичних повстанців і терористів у Південному В'єтнамі, а забувають, що тільки впродовж минулого року комуністи вбили кругло 400 цивільних осіб та схопили понад тисячу, головно вчителів і службовиків адміністрації. Комуністи — заявив він — ведуть свою війну злобними й брудними методами і тому „це не є легка війна". Він заявив, що коли обставини й надалі будуть цього вимагати, будучи подібними до вуличних бунтів, то вживатимуть такого газу у Південному В'єтнамі.

Водночас у Пейпінґу, у керівному комуно-китайському щоденнику „Єнмінг Іх-Пао" появилась заява, що коли так званий Південно-в'єтнамський Фронт Визволення, себто політичне керівництво тамошньої партизанської війни, звернеться до Комуністичного Китаю з просьбою щодо допомоги людьми, то Китай дасть таку допомогу південно-в'єтнамським комуністам. Знову ж названий Південно-в'єтнамський Фронт Визволення проголосив від себе у комуністичних газетах і в летючках, що війна в Південному В'єтнамі може закінчитися тільки після того, як „останній американський вояк залишить ту країну", коли американці заберуть з Південного В'єтнаму всю привезену туди зброю та зліквідують свої тамошні бази. В'єтнамські комуністи заявляють одверто, що вони є „одинокими дійсними представниками в'єтнамського народу" і тому їм належить державна влада. Вони погрожують, що коли б Америка хотіла поширити війну на Північний В'єтнам, тоді вони звернуться до всіх „соціялістичних країн" і до всіх країн і народів світу, щоб присилали своїх добровільців і давали всяку допомогу для переведення переможної війни проти „американських імперіялістів і їх підніжків".

15-ті роковини геройської смерти ген. Тараса Чупринки будуть відзначені Святочною Академією в Ню Йорку

Ню Йорк. — Організації Українського Визвольного Фронту в Ню Йорку влаштовують в неділю 28 березня ц. р. святочну Академію для вшанування славної пам'яті головного командира УПА ген. Тараса Чупринки — Романа Шухевича в 15-ті роковини його геройської смерти. Промову під час академії виголосить старшина УПА Лев Футала-Лагідний. У дальшій програмі передбачені такі мистецькі виступи й точки: сольовий спів Тамари Лихолай (сопрано) при фортеп'яновому супроводі д-ра Ігоря Соневицького, виступи хору „Заграва" Осередку СУМА в Ню Йорку під керівництвом М. Кормелюка і капелі бандуристок цього ж осередку під кер. П. Данилова, збірна рецитація юнацтва нюйоркського осередку СУМА та ін. Мистецьке оформлення сцени виконає маестро Михайло Черешньовський. Відбудеться академія о год. 6-ій увечері в авдиторії Джуньйор Гайскул при Б-Евеню (між 6 і 4 вулицями) в Ню Йорку.

КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ ПЕРЕЙМАЄ В ПОСІДАННЯ ЦЕРКВУ СВ. АТАНАСІЯ В РИМІ

Середина церкви св. Атанасія в Римі

Рим. (О. К.) — В суботу під вечір, 20-го березня, відбувся останній чин церемонії піднесення до кардинальнької гідности й уведення до Сенату Вселенської церкви Голови Української Католицької Церкви Верховного Архиєпископа й Митрополита Йосифа Сліпого. Цей останній чин полягав у переданні Йому папською буллею в посідання римської церкви св. Атанасія при вія Дель Бабуїно. Цього дня о 6ій годині веч. в церкві вже була зібралася в ожиданні приїзду Кардинала римська Східня Громада: українці, греки, албанці італійського поселення, білоруси. Між церковними достойниками: український архиєпископ Іван Вучко, представник Папи монсіньйор Джованні Карлеа, румунський єпископ Василь Крієтеа, апостольський екзарх Греції Гіяцинт Гад протоархимандрит Чина ОО. Василіян о. д-р Атаназій Великий, архимандрит грецького монастиря св. Ніла з Гроттаферрата (біля Риму) о. Теодор Мініші, й інші. Всі грецько-албанські питомці і священики нинішньої колегії св. Атаназія були вже готові до проведення обряду: вони мали прийняти „Господаря" їхньої хати. При вході до церкви стояли грецькі отці в ризах, з хрестом, зі свічками. Перед ними уставилась почесна ватиканська та італійська ґвардія, як приписано конкордатом для всіх публічних виступів кожного кардинала. На самім порозі ждав ректор колеґії, бенедиктин, о. Емануїл Лям, француз, що прийняв східній обряд. На сходах перед церквою й на вулиці зібралося багато цікавого народу. Характерно і втішно, що навіть звичайні прохожі — як ми це могли ствердити, поспитавши — знали добре хто такий кардинал Сліпий. Незабаром велике чорне авто привезло Кардинала. Нарід прийняв його оплесками.

Перед входом до церкви Йому поклали на плечі ман-

(Закінчення на сторінці 3-ій)

ВІДВІДИНИ В ЕВРОПІ

X

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ

(А.Д.). У попередній статті на цю тему ми віддали окрему увагу справі патріярхату Української Католицької Церкви, базуючи свої висновки на відомих фактах, як і на особистих враженнях та спостереженнях в Римі.

Другою із подібними пристрастями дебатованою в нас справою є справа нашого відношення до т. зв. культурного обміну, зокрема зустрічей із відвідувачами з-поза залізної заслони. Редакція „Свободи" має щодо цього свою опінію, яку при різних нагодах з'ясовувала. Очевидно, що, відвідавши в Европі кілька осередків українського поселення, як і центрів української церковної та політичної діяльности, ми не пропустили жадної нагоди, щоб і в цій справі обмінятись думками, вислухати думки і арґументів наших людей. І знову ж — на підставі того, що знаємо, і у світлі багатьох розмов, вражень і спостережень в Европі, можна й на цю тему поробити деякі підсумки та висновки.

Справа „культурного обміну" і „контактів"

При іншій нагоді в цій серії статтей вже згадувалось про завваґу одного з наших політичних діячів у Мюнхені, мовляв, так, як ще 15 чи 10 років тому ми в Америці ніяк не могли збагнути, чому й завіщо наші переселенці в Европі чубляться, так тепер вони в Европі ніяк не розуміють, чому й завіщо ми тут, в Америці, ламаємо списи в своїх внутрішніх суперечках. Очевидно, що по такий висновок не треба було їхати аж до Европи, бо його кожний з нас міг би зробити й тут, в Америці, якби позбувся пристрастей та пересудів і якби всю ту справу отрясти з взаємної іґнорації і очистити атмосферу з отруї всіляких перебільшень та взаємних обвинувачень. Спробуймо справу коротко зреасумувати:

1. Ніхто, абсолютно ніхто не вважає справи „культурного обміну" та „контактів" із відвідувачами з-поза залізної заслони за якесь благословення чи спасення. Навпаки, трактуючи її як факт, що постав без нас і поза нами, кожний відповідальний діяч з будь-якого середовища ставиться до цього обміну і контактів з більшою чи меншою дозою підозріння, кожний з цих діячів здає собі справу з того, що цей обмін і ці контакти большевики хо ч у т ь обернути на користь для себе і на шкоду для нас та українського народу. Чи є між нами будь - хто, з будь-якого середовища чи угрупування, щоб цієї засади не визнавав? Ми нікого такого не зустрічали. А якщо б хтось такий знайшовся, що мав би в цьому відношенні деякі сумніви, радимо йому поїхати до Берліну та познайомитися з „муром ганьби".

2. Визнаючи солідарно цю засаду, дебати й суперечки в нашій суспільності можуть відноситися виключно до нашого відношення до того виклику, що ним є для нас культурний обмін та контакти, а не до самого обміну й контактів, як таких. І в цьому наші думки поділились, при чому той поділ не цілком оправдано характеризують дві крайності: абсолютної во-

(Закінчення на сторінці 3-ій)

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ПАНАХИДА ЗА СЛ. П. ДМИТРА ГАЛИЧИНА БУДЕ ВІДПРАВЛЕНА В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. —В четверті роковини смерти сл.п. Дмитра Галичина, кол. УСС, президента УККА і головного предсідника УНС-у, тут у церкві св. Юра при Схід 7-ій вулиці буде відправлена в суботу 27 березня ц. р. заупокійна Панахида. Початок Панахиди о год. 8-ій вечора (по вечірні).

СТЕПАН ТКАЧ. ГОЛОВА „СОЄДИНЕНІЯ", ДІСТАВ ВИСОКЕ ВІДЗНАЧЕННЯ

Питсбурґ. — Відзначення-медалю „Про Еклезія ет Понтіфіце" одержав від Апостольської Столиці п. Степан Ткач, довголітній голова „Греко-Католицького Соєдиненія", що — як відомо — гуртує в своїх рядах багато тих наших братів з Карпатської України, які ще називають себе русинами, та яке було попередником Українського Народного Союзу. Відзначення вручено п. Ткачеві під час великих урочистостей 13-го березня ц. р., —які включали Архиєрейську Службу Божу, що її відправив у сослуженні духовенства питбурський екзарх візантійського обряду єпископ Микола Елко, та опісля бенкет. На всіх цих урочистостях Український Народний Союз репрезентував головний радний Андрій Джула з Ембридж, Па.

МОЛОДЬ ТОРОНТА НА ПОШАНУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Торонто. — В неділю 14 березня тут у великій залі Месей Голл і в меншій залі православної катедри св. Володимира відбулися виведені дітьми і молоддю шкіл Торонта концерти на пошану Тараса Шевченка. Святкові доповіді були прочитані учнями Курсів Українознавства — П. Ординцем на тему „Велич Шевченка" і Леонідом Терпляком „Наш Шевченко".

В мистецьку програму концертів входили крім того інсценізації, рецитації, хорові та музичні точки.

У ВІННІПЕҐУ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ КОНЦЕРТ РІДНИХ ШКІЛ

Вінніпеґ. — В неділю 6 червня 1965 року о год. 7 увечері у Вест-Кілдонському Парку у Вінніпеґу відбудеться традиційний Збірний Рідношкільний Концерт. Вже тепер іде повним ходом підготова до цієї великої імпрези-попису і дві Комісії, — мистецька та адміністративна — перебрали на себе виконання програми Концерту-Попису, що м. ін. матиме спільний хор усіх шкіл, хороводи і вільні вправи, танки й декламації, врешті й дефіляду учнів наших Рідних Шкіл. На Концерті-Попписі передбачене теж слово Митрополита Максима Германюка та спеціяльна інсценізація. Це третє уже з черги свята парафіяльних Рідних Шкіл влаштовує Шкільна Кураторія Вінніпезької української католицької архиєпархії.

АКАДЕМІЧНИЙ ВЕЧІР „ЗАРЕВА" В НЮ ЙОРКУ

Українське Академічне Товариство „ЗАРЕВО" в Ню Йорку влаштовує в неділю 28 березня 65 р. в Українськім Інституті Америки, при 2 Іст 79 вул. о год. 6-тій веч. черговий Академічний вечір. В програмі доповіді: Михайло Ярош: „Впливи української мови на російську в 17 і 18 столітті", і Віталій Кейс: „Розвиток української літератури в 20-ому столітті".

ЗАКРИТТЯ МАЛЯРСЬКОЇ ВИСТАВКИ М. СОМКО Й С. МАКАРЕНКА

Ню Йорк. — В суботу 27 березня ц. р. о год. 4:30 по полудні відбудеться в УВАН у Ню Йорку закриття виставки малярських праць мистців Надії Сомко і Сергія Макаренка, влаштованої мистецькою Кураторією УВАН. Доповідь про виставку та її мистців виголосить проф. Дам'ян Горняткевич. Відбувається виставка в будинку УВАН в залі Академії при 206 Вест 100 вул.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

„РОМАНТИКА І . . . ВЕЛІННЯ СЕРЦЯ

У газеті „Молодь України" з 9 березня читаємо:

„Сто десять тисяч молодих патріотів за велінням серця . . . виїхали у минулому році на будови Півночі, Сибіру, Казахстану, Далекого Сходу . . .

Куди ж тепер кличе молодих романтика?

Розробляти родовища „чорного золота" в Західньому Сибіру; освоювати багатства Мангишлаку; на будову Саянської та Саратовської електрівень; до Дінамбульського та Новоприбалтики; на схід будувати Південно-Сахалінську електрівню . . ."

Нові й нові тисячі української молоді запроторює Москва в азійські пустелі.

ПІД ДОЩЕМ

По кілька годин чекають учні школи ч. 2 міста Червоноармійського (Донеччина) на автобусній зупинці. Не раз малі діти в негоду мокнуть-мокнуть під дощем та й повертаються заплакані до дому.

Коли батьки звернулися із скаргою до директора автобази Кисельова, — пише кореспондент „Рабочої Газети" О. Ткаченко, — то він відповів: „Ломоносов ходив пішки від Білого моря до Москви . . ."

КУПУЮТЬ ЦУКРОВАРНІ У . . . КАПІТАЛІСТІВ

У степу біля села Засілля на Миколаївщині кілька років тому збудували велику цукроварню. А в січні цього року цукроварню зупинили. Зробили це тому, що вона псувала буряки і виробляла поганий цукор.

Щоб зарадити справі, з Київського цукрового інституту послали директора Пашківського за кордон у Західню Европу. Практичні наслідки цієї подорожі: угода з англійськими, німецькими та іншими фірмами на закупівлю кількох сучасних автоматизованих цукроварень („Рабочая Газета" з 9 березня ц. р.).

„ВЕЛИКА ПІДМОГА" ЛЬВІВСЬКИМ УЧИТЕЛЯМ

„Великою підмогою вчителям суспільствознавства у школах Залізничного району Львова — пише 9 березня ц. р. у „Радянській Україні" М. Петрусенко, завідувач Львівського обласного відділу освіти, — було те, що на лекції приходили працівники райкому партії, райвиконкому, передовики підприємств. Вони читали одинадцятиклясникам лекції з питань практики комуністичного будівництва" . . .

ЧЕБУРЕКИ ПО-ЗБОРІВСЬКОМУ

У місті Зборові на Тернопільщині відкрили нову каварню. Кореспондент „Радянської України" з 9 березня ц. року пише, що там готують . . . „традиційні страви — шашлик, лангет, бефстроганов і грузинські чинахі . . . Тільки у Зборові можете замовити чебураки по-зборівському . . .

Їсти їх треба вміючи: Тримати за ріжки вигнутим боком догори, інакше витікає смачний і запашний сік — саме той, який дає право називати чебуреки зборівськими".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Односторонній гуманізм

Вістка про те, що у війні проти комуністичних партизанів в Південному В'єтнамі вжито кількакратно газу, який спричинює воміти, заворот голови і на деякий час робить нездібними до бою вояків, викликала в різних колах Америки та широкого світу вигуки обурення. Ліберальна преса в Америці, з „Ню Йорк Таймсом" у проводі, закидає військовому керівництву у В'єтнамі „нехтування світовою опінією" та стосування нібн анахронічної засади, що у війні всі засоби добрі. У британській громаді палат зголошено в цій справі запит до уряду. Німецькі й японські соціялісти добачають у застосуванні газу в Південному В'єтнамі поворот до зброї, засудженої міжнародною конвенцією під час першої світової війни. В усіх цих виступах промовчується, що цей газ такий самий або подібний до того, що його поліція в усіх країнах вживає проти вуличних демонстрантів, які не реагують ані на словесні накази розійтись, ані на струми холодної води з пожежних бочок. Рівночасно зовсім не засуджується причини, яка примушує південних в'єтнамців та їхніх американських союзників хапатися за різні методи самооборони.

Обурені американські й міжнародні гуманісти „забувають" про терор, що його вже десять років стосують комуністи у Південному В'єтнамі: про кидання бомб у каварні, на базари й вулиці під час найбільшого руху, про безжалісне вбивання жінок і дітей у містах і селах, про вистрілювання затримуваних на шляхах пасажирів автобусів, про схоплювання і вбивання працівників низової державної адміністрації. Комуністичним горлорізам „вільно" робити найгірші злочини проти людяности, але в поборюванні їх треба чітко триматися засад міжнародних конвенцій та гуманізму! Це ті самі дві мірки, що їх стосується у відношенні до совєтських катів із Катиня, Вінниці та пречисленних таборів смерти і у відношенні до якогось злочинця, який в американській в'язниці чекає на екзистенцію. В першому випадку промовчується взагалі відповідальність совєтського „співіснувального" режиму за його масовий терор, у другому випадку — відбувається мобілізація громадської думки в користь жертви „жорстокого правосуддя". Приклади стосування такої подвійної мірки бували у випадках з анархістами Сакко і Вансетті з 1921-27 рр., вбивника Керіла Чессмана з 1960 р. й різних „бідних" ґанґстерів.

Західні ліберали-гуманісти йдуть завжди в таких випадках рука-в-руку з большевицькими пропаґандистами, даючи їм зброю для очорнювання Америки та допомагаючи їм у змаганні до такого „угроблення" вільного світу, в якому в першу чергу зліквідовано б отаких наївних гуманістів.

Дехрущовізація

Так само, як після смерти Сталіна, що правдоподібно була його насильним усуненням, після нібито добровільного відходу Хрущова, в Совєтському Союзі розгортається боротьба з культом особи усуненого диктатора. Угробивши Сталіна, Хрущов із своїми соратниками представив його як порушника принципів марксизму-ленінізму, а згодом проголосив деґенератом, спричинником кривавих масакр і репресій, здійснюваних цілими десятиріччями в країні „побудови соціялізму". Таку саму процедуру започаткували сьогоднішні кремлівські самодержці й супроти усуненого ними Нікіти Хрущова. Позбавивши його всіх становищ у партійній і державній ієрархії, Брежнєв і Косиґін виступили спочатку з нищівною критикою хрущовського автократизму, його всезнайства, вирішування ним справ, на яких він не розумівся, і т. п.

Після цієї „психологічно-стратегічної підготови" прийшла друга стадія дехрущовізації. В березневому числі ідеологічного органу КПСС „Коммуниста" вистрелено на Хрущова з куди тяжчої гармати: нехтування, а то й порушування принципів ленінської теорії і практики. Не згадуючи вже таких особистих „недоліків" Хрущова, як його суб'єктивізм і деспотизм, в „Коммунист'і" обвинувачується його в найтяжчих з партійного погляду „злочинах": у відході від принципів марксизму-ленінізму, в опортунізмі і т. д. Поведено чергову атаку на Хрущова безпосередньо перед пленумом ЦК КПСС, який має відбутися найближчими днями.

Водночас із цим триває чистка партійного апарату від усіх прихильників Хрущова. Після усунення Аджубея й інших з керівних становищ в совєтській пропаґанді прийшла черга на найближчого хрущовського соратника по „ідеологічній лінії", Леоніда Ільїчова, того, що в грудні 1962 року і в березні-квітні 1963 року допомагав Хрущову розгромлювати „абстракціонізм" і „формалізм" в совєтській літературі і мистецтві. Рішальний досі в усіх справах „ідеологічної роботи", як один з членів всесильного Секретаріяту ЦК КПСС, Ільїчов переходить на порядну роботу в Міністерстві закордонних справ.

Усі ці заходи для ліквідації залишків „культу особи" Хрущова кажуть здогадуватися, що уже найближчим часом боротьба з хрущовізмом увійде в нову стадію: Хрущова, як головного соратника і помічника Сталіна в роки найгострішого сталінського терору, почнуть обвинувачувати у співучасті в злочинах Сталіна, відповідальність за які Хрущов намагався скинути з себе, започатковуючи . . . десталінізацію.

ЕРГАРД ПРО БЛИЗЬКИЙ СХІД

Мюнхен. — Прем'єр Німецької Федеративної Республіки Людвіґ Ергард відкрив тут 18 березня ц. р. 17-ту міжнародну виставку ремісничого промислу. Це була нагода для голови німецького уряду дещо сказати своєму народові й світові про політику Бонну в сучасний момент.

Головна проблема німецької закордонної політики обертається тепер в областях Близького Сходу: в першу чергу в Єгипті, в арабських країнах і в Ізраїлі. Там зарисувалася нова лінія політики єгипетського диктатора Нассера, який спробував був натиснути на Західню Німеччину з допомогою московського сателіта Ульбрихта, диктатора совєтської зони Німеччини.

Коли Нассер у лютому 1965 року прийняв у себе Ульбрихта з такими церемоніями, що належать голові держави, боннський уряд ніяк не міг схвалити твердого рішення супроти цього натиску. Ця нерішучість додала Нассерові відваги, і він у своїх виступах глумився з Німецької Федеративної Республіки і погрожував Ергардові, що визнає „уряд" Ульбрихта, якщо Західня Німеччина не виконає його домагань.

У своїй промові на відкритті міжнародної ремісничої виставки Ергард виразно сказав, що ніхто не може диктувати німецькому урядові його політику. Він зазначив, що Німецька Федеративна Республіка дала виразну відповідь Нассерові на запрошення Ульбрихта до Єгипту: „Ми відповіли на це відмовою господарської допомоги". Німецький прем'єр ствердив, що у членів його уряду урвався терпець, коли комуністові Ульбрихтові Нассер дав можливість говорити в Єгипті в імені німецького народу. „Цього не може ніяк прийняти нація, яка бореться за своє об'єднання, — сказав Ергард. — Нассер вступив у зв'язок з німцем (Ульбрихтом), який заперечує право самовизначення для всіх німців. Нассер дав можливість для ширення комуністичного впливу на Близькому Сході".

Прем'єр німецького уряду пригадав, що Німецька Федеративна Республіка не тільки відмовила дальшої економічної допомоги Єгиптові, але й розв'язала давню проблему, приводячи до нормального стану свої відносини з Ізраїлем. Між Бонном і Єрусалимом відбудеться обмін послами. Німеччина, яка раніше не рішалася визнати Ізраїлю, щоб не дражнити арабів, іде за прикладом інших великодержав і нав'язує нормальні дипломатичні зносини з „ворогом ч. 1" для арабських країн. Однак Ергард підкреслив, що Німеччина хоче бути в дружніх відносинах також з арабськими державами, і уряд Німеччини буде жалкувати, коли деякі арабські держави порвуть дипломатичні зв'язки з Бонном після визнання ним Ізраїлю.

Промова Ергарда і рішення німецького уряду в справах політики на Близькому Сході мусять охолодити гарячі голови арабських провідників. Не треба забувати, що Західня Німеччина стоїть на першому місці, після ЗДА, у світовій торгівлі. Німеччина купує товарів в арабських країнах вдвоє більше, ніж продає. Розрив з Німеччиною завдав би більше шкоди арабам, ніж німецькій торгівлі. Тим то за почином Нассера, який загрожує зірвати зносини з Бонном і визнати уряд Ульбрихта, не підуть усі арабські держави. Марокко, Тунісія, Лібія не хочуть уже тепер брати участи в політичній грі, яку затіяв Нассер.

Рішучі слова Ергарда на адресу арабських країн вносять заспокоєння в уми німців. У своєму уряді й партії Ергард має опозицію, яка хоче лагідного курсу супроти зередливого єгипетського диктатора. Ергард на це зробив натяк у своїй промові: „Коли компроміс був неможливий, я взяв відповідальність на себе".

Здається, Нассер у своїх розрахунках помилився. Ставши знаряддям Москви (через Ульбрихта), він примусив Німеччину перейти в наступ і визнати Ізраїль. Далеко не всі арабські держави покладають надії на Москву, сподіваючись більшої допомоги від індустріяльних країн Заходу.

П. А.

„ЮНІ ДРУЗІ МІЛІЦІЇ"

На залізничній станції Нора до постового міліціонера підійшов маленький, схвильований школяр - піонер і попросив:

— Дядю, запишіть мене до ЮДМ!

— Хочеш навчитися на мотоциклі їздити?

— Ні . . . Хочу грабіжників ловити . . .

Таку сценку описує в „Комсомольській Правді" з 17 березня ц. р. Л. Словін, „старший оперативний уповноважений у справах неповнолітніх". Інакше кажучи, поліційний урядовець у справах поборювання злочинности серед молоді.

А що таке ЮДМ?

Це значить організований поміж совєтськими дітьми-піонерами рух „юних друзів міліції", які в міру своїх сил і можливостей мають допомагати органам міліції і державної безпеки в їх діяльності. І в зв'язку з цим у Москві в Міністерстві Охорони Громадського Порядку, що ще недавно називалося НКВД, відбулася нарада з участю представників міліції, шкільної адміністрації та піонерської організації.

Про так званих дружинників читачі „Свободи" напевно вже знають. Це — створені в останніх роках по містах і селах СССР групи комсомольської молоді, які, з огляду на зростаючу серед населення злочинність, а також з огляду на „державну безпеку", допомагають міліції і КГБ, патрулюючи вечорами вулиці, парки, вокзали, театри та інші місця загального громадського користування. За можливо й применшеними інформаціями совєтської преси загальне число дружинників перевищує 600.000. На поодинокі групи дружинників не раз нарікали на сторінках совєтських газет читачі за „надужування влади", за надмірну запопадливість у боротьбі з кримінальними елементами, внаслідок чого часто терплять і звичайні громадяни.

Совєтські дружинники — ознака непевности режиму, неспроможности адміністраційним апаратом утримувати лад і ґарантувати безпеку населення.

Ну, а ЮДМ?

В тому ж числі „Комсомольської Правди" подано деякі факти з діяльности цих „юних друзів міліції":

„П'ятнадцятилітній Володя Г. цілу ніч перебував у засідці з співробітниками міліції, беручи участь у затриманні групи злочинців . . ."

„Зова С., учень сьомої кляси, розповідає:

— От було здорово! . . До школи я через грипу не ходив і ввесь час був на волі. Привів до міліції двох п'яних і одного для перевірки документів. Скоро мене до суду покличуть як свідка . . ."

„Директор школи ч. 27 зорганізував відділ ЮДМ з учнів 8-ої кляси, видав їм посвідки і доручив діяти самостійно. Залишені самі на себе, хлопці блукали вечорами по місті, тинялися по вокзалу. Справа скінчилася тим, що командира відділу набили дорослі хуліґани, коли ЮДМ івці спробували їх приборкати, а решту . . . затримано і відпроваджено на міліцію . . ."

Автор статті не похваляє такого роду діяльности ЮДМівців. „Хіба ж це хлопчача справа боротися з злочинцями? — пише він. — Члени ЮДМ не маленькі міліціонери. Їх завдання скромніше — підтримувати громадський порядок у районах своїх шкіл, в кінотеатрах під час демонстрування дитячих фільмів, у парках, на стадіонах, боротися з порушуванням дітьми правил вуличного руху, з газардовими грами і т. д."

Та хоч як би „старший оперативний уповноважений" не обмежував функцій членів ЮДМ до ніби якоїсь дитячої гри „в козаків і розбійників" — таки є вони маленькими поліцаями у великій поліційній державі. В добі „соціялістичного гуманізму", щоб тримати поневолені народи в послуху, совєтський режим наділяє жандармськими функціями всі три покоління режимників — комуністів, комсомольців, а тепер ще й юних піонерів. Лише вони мають право „перевіряти документи" . . .

В. С-ко

Совєти погрожують вислати „добровільців" з допомогою комуністам у В'єтнамі

Москва. — Леонід Брежнєв, перший секретар компартії СССР заявив у своїй промові, виголошеній у вівторок 23-го березня ц.р. на Червоній площі у Москві у честь астронавтів Павла Бєляєва й Алексея Леонова, що „зголосилося багато добровільців", готових поїхати до Північного В'єтнаму для скріплення його сил „в боротьбі в'єтнамців за волю і незалежність" (читай: в боротьбі за скинення вільного режиму у Південному В'єтнамі та підпорядкування Південного В'єтнаму комуністичній диктатурі). Водночас він заявив, що Совєтський Союз „вжив уже відповідних заходів для скріплення оборонного потенціялу Північного В'єтнаму". Західня преса коментує ту заяву Брежнєва, як повідомлення, що в дорозі до Північного В'єтнаму знаходяться великі транспорти зброї, між нею також протилетунські ракети. Брежнєв гостро лаяв „американських імперіялістів" і відгрожувався, що „американська аґресія не минеться безкарно". Американський амбасадор Фой Колер не був ані на тій параді на Червоній площі, ані не пішов на вечірній бенкет до Кремлю. Про загострене становище Совєтського Союзу в справі В'єтнаму говорив британський міністер закордонних справ Майкел Стюарт в Клюбі Крайової Преси у Вашинґтоні. Він заявив, що ані Північний В'єтнам, ані Комуністичний Китай, ані Совєтський Союз не подали ніякої бази, яка могла б служити для мирових переговорів про В'єтнам. Зокрема, Майкел Стюарт, який в минулому тижні перевів довгі розмови з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком у Лондоні, не зміг переконати його, щоб Совєтський Союз разом з Британією виступив у ролі мирового посередника в справі В'єтнаму. Майкел Стюарт, закінчивши наради у Вашинґтоні з державним секретарем Діном Раском, президентом Джансоном і секретарем оборони Робертом МекНамарою, прибув в минулий вівторок до Ню Йорку, де він мав 45-хвилинну нараду з генеральним секретарем Об'єднаних Націй У Тантом. Він заповів свій відлет до Лондону на середу 24 березня. Що стосується справ В'єтнаму й тамошньої війни проти комуністичних партизанів, то в різних країнах світу поважне враження зробила вістка, що американці, чи пак південні в'єтнамці вживають газу проти комуністичних партизанів. У цій справі була інтерпеляція в британській палаті громад. Речник Білого Дому Джордж Ріді заявив, що Президента не радилися заздалегідь про вживання газу, бо це — мовляв — справа місцевого командування. Секретар оборони Роберт МекНамара ще раз з притиском підкреслив, що це не трійливий газ і що поліція та військо в цілому світі вживають слізного газу проти демонстрантів і бунтарів. Зокрема, такий газ вживали британці в 1958 році проти кіпрсько - грецьких революціонерів. У самому В'єтнамі 8 американських бомбовиків збомбардували у вівторок 23 березня другу радарну стацію у Північному В'єтнамі. Попереднього дня вони знищили були одну таку стацію північних в'єтнамців.

● **Комуністичний Китай не всилі** збудувати новий будинок своєї амбасади в столиці Індії Ню Делі. Коли в 1962 році Комуністичний Китай напав на Індію, то індійські будівельні робітники відмовилися працювати при будові китайської амбасади, а також будівельна фірма виреклася зробленої умови. Ніяка інша інженерська фірма не хоче взятися за те діло, лякаючися, що дорікатимуть їй, що працює на славу ворогові та що той ворог не заплатить рахунку, як тільки знову загостряться міжнародні відносини.

Блюзнірство

Критик - писака Є. Адельгейм захлинається від захоплення: на всі десять слів початкових радків поеми Миколи Бажана „Політ крізь бурю", нагородженої Шевченківською премією, лише „віхола" не має літери „р":

Пружната віхола —
прудка підпора крилам.
Боріння. Зрив.
Упертий рев стрибка . . .

І далі „грізна гримуча алітерація ввесь час супроводить новий твір поета".

Але це, так би мовити, поетичний бік справи, без сумніву, витонченого й талановитого поета Миколи Бажана. Натомість чи поет з людського погляду, не кажучи вже з погляду національного, створив поему щиро, як веліло серце? Зміст доводить, що ні, не щиро.

Поема „Політ крізь бурю" розповідає про українську дівчину Оксану, батьки якої обмовлені і невинно засуджені під час сваволі Сталіна. Сімнадцятирічна дівчина, отже, за режимним визначенням, дочка так званих „ворогів народу" летить у кабіні літака, який перетинає лінію фронту, і стрибає вниз, у безодню і ніч, у чорну пітьму прямо у фашистське лігво, щоб безстрашно виконати обов'язок, чи то пак наказ командування . . .

Чи природня така ситуація, змальована Миколою Бажаном? Вкрай, дооставку протиприродня. Але відданий режимові критик Є. Адельгейм каже, що так — і з психологічного, і гуманістичного поглядів, бо, мовляв, дівчина стала „вище особистих бід, болів, образ" . . . Що Оксана у хвилини страшного душевного напруження перед стрибком могла викликати перед собою образ засланої матері — це природньо і психологічно виправдано. Але чи не кривив душею поет Микола Бажан, коли змальовував, як мати стверджує рішення доньки і навіть благословляє її, кажучи „зіпрись об мене" — благословляє пролити чесну кров за державу - тирана, за ката її батьків!? . .

Так, кривив! Хіба можна приховати видиме блюзнірство, хоч би воно було одягнене в поетичну одежу? . . І поет і критик поганять, сквернять людську душу, пишучи, що завгодно задля власної слави та вигідного теплого місця.

Мовою, позиченою в партії, Микола Бажан написав цілком тенденційний, нереальний, неправдивий твір з усіх поглядів: людської, мистецької і національної правди, дармащо творив свою поему „Політ крізь бурю" в дозрілий вік — у рік свого шістдесятиріччя.

За що ж його нагородили Шевченківською премією? Звісно, за те, що визнає режим та партію — джерелом свого надхнення.

П. Панасенко

ДОСТУП ДО ДИТЯЧИХ СЕРДЕЦЬ

Кіно — це найкращий засіб доступу до дитячих сердець, — пише 27 лютого ц. р. у газеті „Молодь України" Є. Таратинов — партійний наглядач над виробленням кінофільмів в Україні.

Щоб завоювати дитячі серця, обладнують кінотеатри в автобусах, трамваях, залізничих вагонах, встановлюють на майданах міст, у парках та скверах . . .

Велику увагу приділяють створенню та доборові кінофільмів. Їх мають рекомендувати комітети комсомолу, і то лише ті фільми, що принесуть найбільшу користь у формуванні комуністичного світогляду, показують провідну ролю Росії та виховують дітей у безвірницькому дусі.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ПОМИЛОК КПШ

До кількох уже добре відомих „славних помилок" Комітету Пам'ятника Шевченкові, зокрема ж усунення прізвища д-ра Степана Витвицького, президента УНР в екзилі, з первісного тексту грамоти, яка має бути вмурована в п'єдестал пам'ятника, і пропущення прізвища ген. Кузьмінського з Почесного Комітету (на що звернув увагу д-р Я. Падох), дозвольте додати ще дещо:

1. Між членами вільних українських урядів в Почесному Комітеті пропущено ще живого сьогодні проф. Соломона Ґольдельмана, члена Центральної і Малої Ради від Поалей-Ціон, виконуючого обов'язки секретаря в національних справах та секретаря праці, а в 1919 і 1920 рр. члена кількох урядів на становищі товариша міністра торгівлі й промисловости та товариша міністра праці. Проф. Ґольдельман працює тепер в університеті в Єрусалимі.

2. Членом уряду ЗУНР був і д-р Ст. Витвицький, а саме державним секретарем закордонних справ. Ця важлива його позиція повинна бути відмічена поруч його теперішнього становища президента УНР в екзилі.

3. У Почесному Комітеті пропущено цілий ряд членів Центральної Ради, щодо членства яких немає жадного сумніву. Ними є:

Михайло Єреміїв, член Центральної і Малої Ради від українських соціял - демократів, її секретар. Тепер перебуває в Женеві;

Проф. Дмитро Чижевський, член Центральної і Малої Ради від меншовиків. Тепер — директор Славістичного Інституту в Гайдельберґу;

Проф. Костянтин Кононенко, член Центральної і Малої Ради від меншовиків; ще був живий в ЗДА під час відкриття пам'ятника, помер влітку 1964 р.;

Проф. Павло Зайцев, член Центральної Ради, представник Харківської губернії, видатний шевченкознавець. Тепер живе в Мюнхені;

Інж. Василь Потішко, член Центральної Ради, представник Українського Військового Генерального Комітету. Живе і суспільно активний в Бофало, ЗДА;

Олександер Наріжний, член Центральної Ради, представник Всеукраїнської Ради Військових депутатів. Помер у січні 1965 р. в Цюріху.

На еміграції говориться ще й про інших нині живих членів Центральної Ради, щодо членства яких я не міг знайти документальних свідчень. Але дуже можливо, що вони були її членами. Це — П. Качура, що перебуває в Парижі і Василь Пилипенко, про якого недавно в „Свободі" повідомлялось, що виступав у Рочестері з доповіддю на святі в пошану през. А. Лівицького.

4. З членів Сойму Карпатської України, які живуть у вільному світі, пропущено д-ра Миколу Різдорфера, який перебуває в ЗДА.

5. Мені здається, що пропущено також кількох осіб-членів Західньо Української Національної Ради у Львові і Станиславові та членів її Буковинської делеґації. Зокрема належало згадати д-ра Володимира Залозецького, члена Національної Ради та голову Крайового Управління Буковини в 1918 р., який перебуває у Відні.

Всі згадані тут прізвища, а може ще й інші, мали бути, за обраним КПШ критерієм, включені до Ювілейного Почесного Комітету. Дивно, що поважні члени Комітету, дехто з них сам член екзильного уряду УНР, а дехто історик тієї доби, могли допустити до цілої серії таких не дуже „славних помилок".

Василь Маркусь

Шикаґо

ТИША

Коли мрії найкращі поховано,
І в серці бринить
жалобний марш,
Навіть мрійна сонета Бетговена
Звучить, як жорстокий шарж.

Споминати про щастя нащо
мені?
Може б краще його й не було! . .
Милих спогадів світлі промені
Смертоносні, як кулі в чоло.

В час такий порятує милліша
Ніж пісні, сонцесвіт і вітри,
Біло вбрана, безмовна тиша
З кам'яним лицем медсестри.

ГАННА ЧЕРІНЬ

Шикаґо,
березень 1965

ОСТАННІЙ ДЕНЬ ЖИТТЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА І ЙОГО ПОХОРОН

(Із спогадів М. Лазаревського

(2)

Ти бо, Тарасе, вчив нас не людей з цього світу зганяти, не городи й села опановувати: ти вчив нас правди святої животворящої. От за сю-то науку зібралися до тебе усіх язиків люди, як діти до рідного батька, через сю твою науку став ти всім їм рідний, і проводжають тебе на той світ з плачем і жалем великим. Дякуємо Богу святому, що живемо не в такий вік, що за слово правди людей на хрестах розпинали, або на кострах палили. Не в катакомбах, не в вертепах зібралися ми славити великого чоловіка за його науку праведну: зібрались ми серед білого дня, серед столиці великої, і всею громадою складаємо йому нашу щиру дяку за його животворне слово!

Радуйся ж, Тарасе, що спочив не на чужині, бо немає для тебе чужини на всій Слов'янщині — і не чужії люди тебе ховають, бо всяка добра й розумна душа — тобі рідна. Бажав єси, Тарасе, щоб тебе поховали над Дніпром-Славутою ти ж бо любив його і малював і голосно прославив. Маємо в Бозі надію, що й се твоє бажання виконаємо. Будеш лежати, Тарасе, на рідній Україні, на узбережжі славного Дніпра, ти ж бо його ім'я з своїм ім'ям навіки з'єдночив.

Ти говорив своїй непорочній музі:

Ми не лукавили з тобою,
Ми просто йшли, — у нас нема
Зерна неправди за собою . . .

Великий і святий заповіт! Будь же, Тарасе, певен, що ми його соблюдемо і ніколи не звернемо з дороги, що ти нам проложив єси. Коли ж не стане в нас снаги твоїм слідом простувати, коли не можна буде нам так, як ти, безтрепетно святую правду глаголати, то лучче ми мовчатимем, — і нехай одні твої великі речі говорять людям во віки й віки чисту, немішану правду".

СЛОВО В. Ю. ХОРОШЕВСЬКОГО
(Польський літератор)

„Нехай також і польське слово, коротке, але щире, забринить над твоєю домовиною, шановний український поете! Ти ж любив землю своєї Батьківщини, свій Дніпро синій, свій люд нещасний, ти ж був того люду справжнім співцем ;на його сльози ти завжди відповідав сльозою — слава тобі! . .

Нехай же над твоєю домовиною замовкнуть всякі докори, нехай бринить лише щире слово: Слава тобі! За помилки батьків не відповідають сини; не рушмо ж, отже, тут старих сварок давноминулої минувшини; скажім, краще, при цих тлінних останках братнє „любімося!"

Нехай же смерть твоя, шановний Тарасе, і цей урочистий та сумний обряд твого похорону стануть початком нового життя. Нехай же над твоєю домовиною згине хоч кілька ненавистей і щоб той малий початок зроджував у майбутньому щораз більше взаємного зрозуміння, братерства і забуття давніх кривд, як дрібне зерно, киньте в землю ,дає багатий урожай. То був би найкращий вінок на твою славу й найвеличніший пам'ятник тобі, Тарасе".

СЛОВО Н. С. КУРОЧКІНА
(російський поет)

„Ще одна могила розкрилась перед нами! Ще одна чиста, світла особистість лишила нас; ще одна людина, яка належала до високої родини вибраних, яка висловила за нарід щонайсвітліші його вірування, яка вгадала щонайзавітніші його бажання й передала все це невмирущим словом, — закінчила гірке життя своє, повне боротьби за переконання й усякого роду страждання . . .

Усе його життя було низкою проб і мук; і тільки перед кінцем йому ледве всміхнулося щастя: він побачив початок тієї громадської справи, до якої прагнув усією душею . . . Не дожив він до здійснення тих ідеалів, за поширення яких віддав своє палке слово поета . . . Але не піддаваймося горю . . . не про багатьох можна сказати так, як про нього: він зробив у житті свою справу!

Щастя на цьому світі було не для нього, — його чекає друге, посмертне щастя — слава . . ."

***

Попрощались з могилою тільки о 5 годині вечора. Тиша, скромність, сум при погребінні, — зроджували в душі спогади про рідні, українські похорони. Хвиля почуттів ледве стримувалась: українки були готові розридатись рідним плачем. Тягнуло розпрощатись з небіжчиком по-своєму, хотілось плакати з причитаннями, голосити.

Здавалось, дух Шевченка утішився б цим поетичним риданням своїх землячок. Цей порив в українках був би природнім, але незнайомі обличчя замикали їм уста.

***

Прощай, мій дорогий! Я тепер бачу тебе — з опущеною донизу головою, руки в кишенях, очі завжди сумні ...

. . . Він був живою піснею... живим сумом і плачем. Вийшовши із простого народу, він не відвертався від злиднів і сіроми — ні, навпаки! — він і нас повернув обличчям до народу, і примусив покохати його й співчувати його горю.

. . . Добрий до наівности, теплий і люб'язний, він був твердий, сильний духом, — як ідеал його народу. Навіть передсмертні муки не вирвали у нього жадного стогону з грудей.

. . . Трудову свою копійку він віддавав за нарід. З якою радістю він зустрів першу „Граматку" Куліша: „Цей перший свобідний промінь світла, здатний проникнути в здавлену кріпацьку душу".

. . . Немає від кого скривати печальних днів Шевченка. Не за сміх вони послужать, а складуть елаву і честь поета.

(Кінець)

ВІДВІДИНИ В ЕВРОПІ

X

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

рожосни та бойкоту з одного боку і братання з поцілунками і беззастережних зустрічей — з другого.

3. Тому, що ці крайності найбільш яскраві, хоч і далеко не характеристичні для загального наставлення, наші публічні дебати сходять на манівці, до голосу приходять пристрасті, а з ними демагогія та взаємні безпідставні і безглузді обвинувачення. Одні обвинувачують своїх суперників у тому, що вони — „проти зв'язків з Україною", „проти українського народу", і закидають їм різні інші нісенітниці, що не мають ніякої підстави.

З другого ж боку висувається подібні нісенітниці й безглузді обвинувачення аж до „зради" включно. Очевидно, що люди по той бік океану не можуть збагнути, завіщо ми себе взаємно так мотлошимо, бож — кажучи образово — посперечавшись за те, як найліпше бити ворога, самі почали між собою битися, залишаючи ворога в спокою.

4. Реасумуючи сказане, ми могли б тільки повторити й потвердити те становище, що його до цієї справи вже зайняла „Свобода" в ряді редакційних статтей, бо тільки ці статті, а не надіслані голоси читачів, листи до редакції чи події віддзеркалюють опінію редакції.

Це становище покривається з тим, що його зайняла на нарадах минулої суботи Рада Директорів УККА, схваливши в цій справі окрему, сформульовану проф. Л. Добрянським, резолюцію.

5. Мавши на увазі існуючий стан, на підставі спостережень і вражень з Европи, включно із винесеними з-під „муру ганьби" в Берліні, ми у висновку пропонували б ще один — як кажуть американці — пазитив апровч" (позитивний підхід) до проблеми, в рямках схваленої Радою Директорів УККА резолюції:

„Культурний обмін" і „контакти" між Америкою та її громадянами і СССР та його мешканцями відбуваються на підставі договору, що передбачає повну взаємність. Це віддзеркалюється, напр., у публікації російською мовою журналу „Америка" для СССР і англійською мовою совєтського журналу „СССР" для Америки.

Американці змушені обмежувати тираж свого журналу до кількох тисяч примірників, хоч могли б легко поширювати мільйони.

Це тільки тому, що в Америці „не йде" совєтський журнал.

На тій самій базі взаємности нам треба підходити й до інших проявів „культурного обміну" та контактів.

Кожна група відвідувачів із Совєтського Союзу висилається державою, яка й фінансує її подорож. Якщо до Америки із виразною метою „контактів" з громадянами українського походження приїжджає „бригада Колосової" чи будь-яка інша група, нам всіми силами й засобами треба домагатися, щоб передумовою такого „рейду" по Америці була вислана американським державним коштом відповідна група до СССР. Якщо тут група студентів запрошує совєтського дипломата на доповідь і дискусію в своєму гурті, то за передумову цього мусить бути вимога, щоб рівночасно американський дипломат мав нагоду і можливість виступити перед групою совєтських студентів.

Мавши свою центральну репрезентацію в цій країні, УККомітет, ми можемо або щонайменше повинні ввійти негайно в постійний дійовий зв'язок з директором програми культурного обміну у Вашингтоні і докласти всіх зусиль, щоб дотеперішній большевицький обман перетворити в передбачений договором обмін. І в цьому ми повинні перебрати ініціятиву і вести такий обмін, замість падати жертвою обману та чубитись за нього. Ми не зустрічали в Европі, як і після повороту в Америці, ані одного діяча, який не погоджувався б з такою поставою справи в загальноамериканському маштабі.

„Убі ест конкордія . . ."

Вжита кардиналом Йосифом Сліпим і повторена та відповідно поширена Папою Павлом УІ старовинна істина: „Убі ест конкордія — ібі ест вікторія" є, без сумніву, провідною ідеєю і загальним бажанням українців в Европі, як і українців — думаємо — в Америці. Біда тільки в тому, що з цією згодою у нас так, як Марк Твейн сказав колись про погоду: всі про неї говорять, але ніхто нічого в тій справі не робить. Очевидно, нічого не можна зробити в справі погоди, але так багато і так легко можна зробити у нас для нашої внутрішньої згоди, якби кожний з нас починав від себе і постійно відчував відповідальність. Це аж ніяк не значить, що ми не повинні мати своєї власної думки про різні справи і проблеми, що ми не повинні тієї думки відважно висловлювати. Цілком навпаки. Суперництво в ідеях, як і в праці, може принести тільки користь, аби ми більше суперничали, а менше сперечались.

Рішальну ролю в цьому може і повинна відіграти наша преса, і було б добре, якби нове здійснювання того категоричного імперативу: „убі ест конкордія", що пролунав у Римі, почали від себе ми всі, що активно працюємо в нашій пресі. Як досягнемо згоду — перемога цілком певно буде наша!

Куля і хрест

Свої „европейські" враження і спостереження ми хотіли б закінчити тим, чим їх почали: спостереженнями і міркуваннями в Римі.

Ставши навпроти величної базиліки св. Петра, нам пригадалась ще із шкільних часів праця відомого англійського філософа Гілберта Кейта Честертона: „Куля і хрест". Оскільки пригадуємо, мова в тій праці про те, як-то летун упав з літака саме над цією базилікою і, падаючи, вхопився рукою за хрест. Так тримаючись, він філософував, що якби на місці хреста була куля, він упав би і згинув би.

За точність сказаного не ручимось, але таке збереглось у пам'яті і прийшло на думку, коли приглядались ми могутньому храмові, а опісля переживали в ньому історичні події, осередком уваги яких був український кардинал Йосиф Сліпий.

Як же близько це порівняння між кулею і хрестом відноситься й до нас, українців. Скільки це вже разів в історії рятує нас і підносить на вершини нашу батьківщину хрест після того, як кулі нам не стало і як кулі вбивали також і наших людей, плюндрували і нашу країну. Цей хрест українського католицького первоієрарха, як і раніше хрест первоієрарха Української Автокефальної Православної Церкви, хрест наших церков і наших людей, хрест нашої нації, цей хрест, що є не тільки символом терпінь, але й символом віри в Бога, символом духовости та нашої тисячолітньої культури — це та наймогутніша наша опора і наша найбільша надія на світле майбутнє. Події в Римі, в тій же базиліці св. Петра з кінцем лютого ц. р., могли тільки скріпити цю віру і надію.

(Кінець)

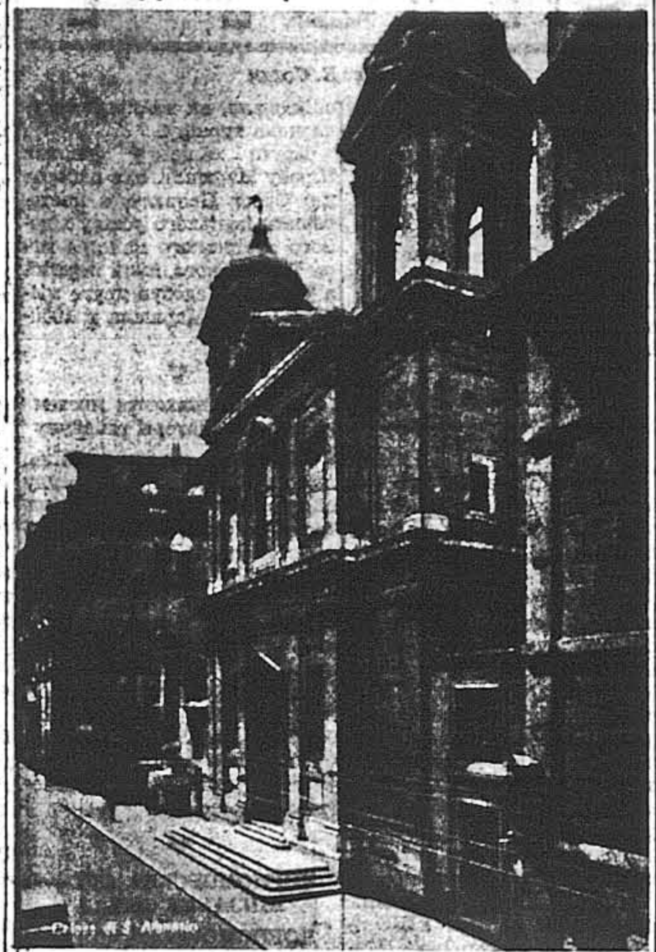

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

ГОЛОВНИЙ ЛІКАР ЗДА Д-Р ЛЮТЕР Л. ТЕРРІ ОСТЕРІГАЄ ПРОТИ КУРЕННЯ. Він зізнавав в Сенатській Торговельній Комісії та обороняв свій плян, щоб на всіх пачках із цигарками і з тютюном була надрукована пересторога, що курення є шкідливе для здоров'я, бо спричиняє пістряка легенів та різні серцеві недуги. Д-р Террі оборонявся проти сенаторів із тих стейтів, в яких вирощують тютюн, які твердять, що причиною пістряка є не лише курення, тому не можна карати фармерів, що вирощують тютюн. Д-р Террі казав, що він не є проти фармерів, але хоче, щоб курці знали, що вони роблять, коли курять.

КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ ПЕРЕЙМАЄ В ПОСІДАННЯ ЦЕРКВУ СВ. АТАНАСІЯ

Зовнішній вигляд церкви св. Атанасія в Римі, що її передано в посідання Кардинала Йосифа Сліпого.

(Закінчення зі сторінки 1-ої)

тію, а на голову митру. Він увійшов до церкви, благословляючи народ. Хор питомців колеґії заспівав по грецьки „Многая літа". Після поклону перед вівтарем і по загальнім благословенні Кардинал засів на трон, що знаходиться напереді по правім боці церкви.

Зараз виступив перед ним і перед цілим збором представник Папи монс. Джованні Карлєа та урочисто прочитав папську буллу, якою Папа призначує цю церкву „дорогому Синові Йосифові, Кардиналові Сліпому, Верховному Архиєпископові й Митрополитові Українців", і приказує Ректорові, всім членам колеґії й вірним прийняти Його з пошаною й любов'ю. По прочитанні булли всі члени колеґії, починаючи від Ректора, підходили один по одному до Кардинала, щоб віддати Йому поклін привіту й пошани.

По закінченні цього чину виголосив свою привітальну промову о. Ректор. Він розпочав, пригадуючи ті слова, що Кардинал сказав до питомців колеґії, коли він там побув уперше, 23-го березня 1963: „Якщо будете терпіти переслідування за ім'я Христове, будете щасливі: бо Дух слави, Дух Божий буде з Вами."

Так він закликав питомців бути вірними Христові навіть у найгірших обставинах. Ці слова набрали своєї переконуючої сили з живого досвіду промовця — так продовжав о. Ректор — вписалися в незатертий спосіб в наші уми, серця й душі. І ось по двох роках "добрий і вірний Слуга Христовий" одержує від церкви признання цієї вірности: стає кардиналом, а церква й колеґія св. Атанасія входять у Його посідання, як уже й попереднього українського кардинала Сильвестра Сембратовича, що так високо підніс богословську науку в Україні минулого століття."

Скільки минулої української історії пройшло тут, у цій колеґії й церкві — підчеркує о. Ректор. — Українці з Києва, з Галича, зі Львова продовж трьох століть прибували тут у великій кількості й проводили тут свої студії. І навіть, коли під кінець минулого століття українці перенеслися на Санта Марія дей Монті, а потім на Джанікольо, ця колеґія й церква були завжди рідними українцям.

„Я пригадаю тут — так підкреслив о. Ректор — тільки двох великих українців, що любили перебувати тут у нас часто: отця Кирила Королевського та Митрополита Андрія Шептицького. Скільки добра зробили для Східньої Церкви й для справи порозуміння між Католицькою й Православною Церквами ці два пастирі, майбутня історія покаже в усій повноті. Нині Вселенський Собор зачинає вже збирати деякі, хоч і дуже ранні плоди того, що вони посіяли. І Ви теж, Еміненціє Кардинале, сіяли на цій ниві Вашою вірністю, відвагою, терпінням у страшних обставинах. Може нам не доведеться знайтися в таких страхіттях у боротьбі за віру, однак Ваш приклад дає нам усім сили й натхнення до того, щоб вести наше життя й діяльність після замірів, що їх Господь має на цій колеґії. Бажаємо Вам довгого життя на добро Церкви й Християнського Сходу."

По промові о. Ректора говорив український кардинал.

Насамперед він висловив свою глибоку вдячність Папі Павлові 6-тому за те, що призначив йому цю церкву, доручаючи його в той спосіб опіці великого Отця Вселенської Церкви, Св. Атанасія, який так глибоко виложив у своїх писаннях найважливішу з усіх християнських правд віри: правду про Пресвяту Трійцю. Потім Кардинал Йосиф пригадав деякі важливі дати з історії Української Церкви.

„Я щасливий — так закінчив свою коротку промову Кардинал Йосиф — що можу прилучити й мою Особу до тих усіх моїх попередників, і доложу всіх зусиль, щоб ця колеґія розвивалася для добра Церкви й на славу Пресвятій Трійці."

Негайно по промові Кардинала розпочалася відправа вечірні, по-грецьки. Відправляв о. Ректор колеґії та три священики; співали грецькі питомці. Головою відправи був однак Кардинал Кир Йосиф, який відправляв заключні молитви й славословія, очевидно, теж по-грецьки.

По вечірні Його Еміненція Кардинал Кир Йосиф і другі духовні Достойники зібралися разом із членами колеґії в одній з колеґіяльних заль, де Монс. Джованні Карлєа прочитав готовий уже акт перебігу передачі церкви українському Кардиналові й попросив присутніх, щоб поставили під ним свої підписи. Між підписувачами був теж і італійський депутат, кол. міністр, Кассіяні, албанець італійського поселення, який прибув, щоб ушанувати українського Кардинала.

Вже десь коло восьмої вечером Кардинал Йосиф повернувся до Ватикану.

Д-р Омелян Кміть

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВП. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми:

СПИСОК Ч. 17.

М. Колосівська, Лейк Ґров	$23.00
Д. Смерека, Порт Віо	8.00
Пластова Станиця, Джерзі Сіті	5.00
Д-р С. Клюфас, Сиракюз	5.00
Д-р М. Логаза, Сиракюз	5.00
Д-р П. Гарасимів, Річмонд	5.00
Відд. 384 УНС із Св. Вечора, Клівленд	5.00
К. Полатайко, Пітсбурґ	3.00
В. Трубич, Бруклин	3.00
Сестрицтво 290-го Відд. УНС, Куртіс Бей	3.00
П. Бріскі, Джерзі Сіті	3.00
С. Заверблий, Торонто	3.00
М. Колодій, Монтреаль	3.00
П. Коник, Монтреаль	3.00
Б. Оленчук, Реґіна	3.00
А. Ґула, Торонто	3.00
В. Мельничин, Джарджтавн	3.00
П. Джус, Шикаґо	3.00
П. Драґан, Гамтрамк	3.00
Р. Дражньовський, Тінек	3.00
І. Квірмбах, Шикаґо	3.00
А. Холєвка, Белевю	3.00
М. Ґорон, Ню Йорк	3.00
Я. Квасюк, Лос Андж.	3.00
І. Микитинський, Торонто	3.00
І. Миколаєнко, Вашинґтон	3.00
Вол. Кольцьо, Рачестер	3.00
В. Андреїв, Давісво	3.00
М. Бурлюка, Гамонд	3.00
Я. Головчак, Джерзі Сіті	3.00
Е. Сенко, Дурґам	2.60
Н. Н.	2.50
М. Юрович, Дітройт	2.00
М. Попик, Філя.	2.00
І. Попович, Парма	2.00
С. Савчин, Клівленд	2.00
А. Угрин, Парма	2.00
І. Мандзій, Бронкс	2.00
Г. Вовк, Монтґомері	2.00
В. Пилипов, Шикаґо	2.00
І. Волошин, Гадсон	2.00
Т. Степчишин, Лашін	2.00
В. Юрчишин, Боффало	2.00
Д. Яремко, Канзас Сіті	2.00
Р. Лукашевський, Шикаґо	2.00
В. Ганицький, Боффало	2.00
В. Овсяник, Бріджпорт	2.00
А. Ґуґель, Гамтрамк	2.00
В. Пилипенко, Дюарт	2.00
П. Босвра, Гадлей	2.00
В. Салик, Ню Йорк	2.00
В. Бородайко, Асторія	2.00
М. Мартиненко, Трентон	2.00
В. Гамкало, Віндзор	2.00
М. Лехіцький, Асторія	2.00
М. Брожина, Ню Йорк	2.00

Д-р М. Фішер-Слиш, Канісейні	2.00
Г. Томачук, Тотова-Боро	2.00
М. Еліїв, Ню Йорк	2.00
Б. Стефанович, Нюарк	2.00
М. М. Микитів, Стайвесант	2.00
М. Малиніський, Рочестер	2.00
К. Пилатюк, Джанзон Сіті	2.00
С. Паньків, Шикаґо	2.00
А. Р. Перфецький, Торонто	1.80
Софія Барабаш, Монтреаль	1.50
В. Віретюк, Едмонтон	1.00
І. Останчук, Шикаґо	1.00
Ю. Козак, Бруклин	1.00
А. Пономаренко, С. Орендж	1.00
Марія Пашин, Беверлі Гілс	1.00
П. Козак, Лакпорт	1.00
Інж. О. Скробко, Лос Андж.	1.00
М. Світуха, Отава	1.00
Б. Кіпібіда, Торонто	1.00
С. Семчишин, Лондон	1.00
І. Додик, Ст. Кетрінс	1.00
М. Костянюк, Рочестер	1.00
Р. Генік-Березовський, Торонто	1.00
І. Оверко, Нюарк	1.00
Т. Штула, Берґенфілд	1.00
Т. Школяр, Ірвінґтон	1.00
А. Безбородько, Філя.	1.00
М. Трипняк, Льорейн	1.00
В. Демко, Шикаґо	1.00
Е. Висовський, В. Гейвен	1.00
П. Ногач, Шикаґо	1.00
І. Фур, Клівленд	1.00
В. Печепок, Контон	1.00
О. Кузів, Валандот	1.00
І. Пасічник, Савтінґтон	1.00
Ф. Савчук, Джерзі Сіті	1.00
І. Лівчанин, Нюарк	1.00
Ю. Вест, Клівленд	1.00
Н. Колісник, Клівленд	1.00
П. Волітинський, Вудсайд	1.00
С. Загрибельний, Бруклин	1.00
І. Гайдукевич, Флінт	1.00
Г. Любарівський, Ню Йорк	1.00
Я. Н. Гелета, Каледж Парк	1.00
І. Гумовський, Асторія	1.00
А. Загребельний, Пассейк	1.00
И. Кондзельський, Пассейк	1.00
В. Коваль, Лонг Айланд	1.00
М. Малишевський, Бруклин	1.00
Анна Васильчак, Фріденс	1.00
Ф. Лупецький, Дітройт	1.00
Л. Шморгун, Терл Крік	1.00
І. Коман, Боффало	1.00
В. Шостак, Ню Йорк	1.00
І. Садовий, Ґошен	1.00
І. Дусаненко, Ню Йорк	1.00
Е. Демидчук, Гамілтон	1.00
С. Сутинський, Янґставн	1.00
М. Хоменушко, Ірвінґтон	1.00
О. Дзємюк, Шикаґо	1.00

ОДВУ і УЗХ відзначило 30-річчя громадської праці Володимира Різника

Ню Йорк. Заходом 10-го Відділу Організації Державного Відродження України і 1-го Відділу Українського Золотого Хреста влаштовано 7 березня в Українському Народному Домі Ювілейний Бенкет для відзначення 30-літньої жертвенної праці В. Різника в ОДВУ.

Голова ювілейного Комітету п. Р. Крупка та голова 1-го Від. УЗХ, впровадили п. Володимира Різника та його дружину Павлину, де очікували їх членство та представники Організацій. — На вході Левчик Дністрян привітав їх та вручив китицю квітів.

Голова Ювілейного Комітету Р. Крупка привітав представників організацій, членство та присутніх гостей, які звеличали цей Ювілей.

Голова 1-го Відділу УЗХ, Дарія Бойдуник привітала Ювілята від УЗХ, і разом з головою Ювілейного Комітету п. Романом Крупкою, передали Ювілятові дарунок-альбом від цих 2-ох Організацій.

По відспіванню Многа - Літа Ювілятові, голова Ю. Комітету попросив інж. Харамбуру на тостмайстра. Інж. І. Харамбура, як найближчий співробітник В. Різника говорив про працю п. Різника в ОДВУ. Потім попросив п. Раїсу Куделю і п. Романа Крупку до відчитання привітів. По відчитанні привітів інж. Харамбура попросив до слова С. Ковальчука, котрий начеркнув цілість 30-літньої праці В. Різника в ОДВУ. Опісля промовляв член ПУН-у ред. Яр. Гайвас, у якій говорив про працю давніших і нових еміґрантів, членів УВО і ОУН, котрих воєнна хуртовина вигнала з рідних земель і, які включилися в працю в ОДВУ.

Пан Володимир Різник був невгнутим працівником чистого характеру і серед найтяжчих часів 2-ої світової війни не піддався зневірі, а противно, ще з більшим запалом та посвятою працював для добра Організації, а тим самим для цілої визвольної справи українського народу. Від „Зарева" промовляв п. П. Дорожинський, від 1-го Відділу в Асторії п. Музичка і вручив п. Різникові 6-томів творів Т. Шевченка. Від 10-го Відділу п. інж. Бай Бак, від давніх співробітників М. Лехіцька, Е. Сцібайло, Цебрій, Ящун, Г. Яремчук, М. Граб, М. Хомин, п. Station Станіславська подарувала ручної роботи подушку а 12-ий Відділ Філ. — тарілку української кераміки.

Заключне слово виголосив ювілят, який в своїй скромності не міг знайти у своїй особі всього того, що йому приписано. Він сказав, що завдячує успіхи своєї праці всім тим піонерам, які вели працю ОДВУ і вдержали Організацію.

Він у своїй праці не працював для слави, але для справи. Склав сердечну подяку 10-ому Відділові ОДВУ і 1-му Від. УЗХ, за таку секретно підготовану імпрезу, якої він і дружина ніколи не сподівалися. Панство Різники до одержаних 65 дол., додали ще 100 долярів своїх для УЗХ на потребуючі родини, що остали по наших заслужених працівниках в Европі.

Щоб така рідкісна імпреза не була тільки споминком, то на заклик одного з присутніх зібрано на „Укр. Слово" 225 дол., які п. Г. Яремчук має переслати до редакції „Укр. Слова" в Парижі враз з залученим списком жертводавців.

Р. К.

Ольга Мак

ВОНО ЗНОВУ ОЖИВАЄ

СЦЕНА НА ОДНУ ДІЮ

(8)

Ява X.

(Шевченко, прачка, Тарновська.)

ПРАЧКА: Пошукай, батеньку, пошукай, золотий, а може й знайдеш. Бо у мене дітки голодні. Я тому й спішилася так — мокренькe прасувала . . .

ШЕВЧЕНКО *(Дуже зніяковілий і присоромлений)*: Нема, Степанівно, їйбо, нема. Прийдіть увечері.

ПРАЧКА: Мені то воно однаково — я б і до Різдва не квапилася, так діточки ж: Хлібця просять, а в хаті — ні рісочки *(хапає Шевченка за полу свити й цілує).*

ШЕВЧЕНКО *(видираючи полу, заточується і потрапляє на кіш. Врадуваний)*: Я вам, Степанівно, дам для дітей щось ліпше від хліба! *(Набирає з коша булочок, тісточок і т.п. і пхає їх прачці у фартух)*: Ось, ось . . . А по гроші прийдете увечері.

ПРАЧКА *(хоче піймати його за руку і поцілувати)*: Спасибі тобі, барин золотий, спасибі! . . Тільки ж мої діти на делікатеси не навчені. Їм би хлібця . . .

ШЕВЧЕНКО: Цить! *(Ніяково оглядається на Тарновську, набирає з коша ще і дає)*: Нате ще і йдіть з Богом!

ПРАЧКА *(низько вклоняється)*: Покірно дякую! А все ж хоч би п'ятака . . . *(Моргає до Шевченка і, показуючи за параван, пояснює знаками, щоб позичив у Тарновської).*

ШЕВЧЕНКО *(розсерджений)*: Ну, не жінка тобі, а чисто шевська смола! Нема! І не чекайте! *(Кидається ще раз до коша, вигрібає решту і пхає у фартух прачки. Фартух діравий, і солодощі починають падати на підлогу. Обоє згинаються, щоб позбирати, але розсипають ще більше. Нарешті Шевченко хапає кіш ,підставляє його під фартух, збирає решту з підлоги і також вкидає в кіш, а тим самим кошем натискає на прачку і змушує її задкувати аж за двері)* Киш, Киш! Тьху! *(Обтирає чоло.)* Аж упрів коло вражої баби! От-же погана кацапська душа! . .

Ява XII.

(Тарновська вдає, що не бачить і не чує нічого. Скінчивши читати вірша, бере альбом і розглядає свій портрет.)

ШЕВЧЕНКО *(підходячи до неї)*: А що? Довподоби вам?

ТАРНОВСЬКА: Підхлібили занадто.

ШЕВЧЕНКО: От і ні! Хочете подивитися в дзеркало? *(Стукіт у двері.)* Заходьте!

Яка XIII.

ЛЬОКАЙ *(з уклоном)*: Коні біля під'їзду, милостива пані.

ТАРНОВСЬКА: Гаразд, зараз іду

(Льокай вклоняється і виходить.)

Ява XIV.

ШЕВЧЕНКО *(посумнілий)*: Вже покидаєте мене? Час пролетів, як мить. Я й не наговорився з вами.

ТАРНОВСЬКА: Колись іще поговоримо, кумцю. Одужуйте — це найголовніше. Одужуйте і приходьте — будемо говорити. На Різдво чекаю вас неодмінно. Не забудете?

ШЕВЧЕНКО: На Різдво? Та ви, хоч і не просіть, то прийду!

ТАРНОВСЬКА: От і добре. Можу забрати портрет?

ШЕВЧЕНКО: Хай іншим разом. Тут ще треба дещо скінчити. Та й навіщо він вам? Ви ж дзеркал повну хату маєте. Подивитесь у якенебудь — і себе побачите . . . без підхлібства.

ТАРНОВСЬКА: Гаразд, Бог з Вами! . . Але таких віршів *(показує на аркуш)* більше не пишіть. Воно і нездорово, і вам не личить. Пишіть краще отакі вірші:

Не женися на багатій,
Бо вижене з хати;
Не женися на убогій,
Бо не будеш спати.
Оженись на вольній волі,
На козацькій долі:
Яка буде — така й буде
Чи гола — то й гола!
Та ніхто не докучає
І не розважає:
Чого болить і де болить? —
Ніхто не питає.
Удвох, кажуть, і плакати
Мов легше неначе.
Не потурай! Легше плакать,
Як ніхто не бачить!

СПОРТ

Редагує: В. Сохан

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

„Б. В. Ґотче", Ню Йорк — „Тризуб", Філядельфія. Футбольні змагання за першість Футбольної Ліґи Східньої Конференції відбудуться в неділю, 28-го березня о год. 2:30 по полудні на грищі Метрополітен Овал при 57 ій вулиці і Андрюс евню у Маспет, Н. Й.

СПОРТОВІ ЗМАГАННЯ ПЛАСТУНІВ — ЮНАКІВ СХОДУ ЗДА

В суботу і неділю, 3-го і 4-го квітня влаштовує 23-ій Курінь Уладу Старших Пластунів „Червона Калина" спортові змагання — турнір юнаків усіх станиць Сходу ЗДА. Ця спортова імпреза пластового юнацтва відбудеться в Іст Рівер Парку при 6-ій вулиці в Ню Йорку. В програмі змагань зустрічі дружин відбиванки і футболу, першості настільного тенісу, та легкоатлетичні змагання в наступних конкуренціях: біг на 100 ярдів, біг на 440 ярдів, біг на 1 милю, стусан кулею, стрибок вгору і стрибок вдовжінь.

Вже зголосили свою участь юнаки всіх куренів УПЮ в Ню Йорку, Підготовчий Курінь з Джерзі Сиґі, курені УПЮ з Філядельфії, Елізабету, Нюарку і Пассейку та Самостійний Гурток з Йонкерсу.

СНІГ ПЕРЕКРЕСЛИВ ПЛЯНИ СПОРТОВЦІВ

Сніг, який впав вкінці минулого тижня на східньому побережжі ЗДА, знівечив пляни багатьом спортовцям. Визначені на 21-го березня футбольні змагання Східньої Конференції, як і товариські змагання „Тризуба" у Філядельфії, відкликано. Два дні скоріше, саме через брак снігу, Карпатський Лещетарський Клюб з Ню Йорку був змушений відкликати заповіджені на кінець тижня лещетарські змагання. Так химерна березнева погода перекреслила ряд плянів спортовців на Сході ЗДА.

ЗБІРНА ФУТБОЛУ ЗДА ЗДОБУЛА ТРИ ТОЧКИ В ГОНДУРАСІ

В кваліфікаційних грах репрезентацій країн до світових першостей футболу збірна ЗДА здобула в минулому тижні одну перемогу і одну нерішену. Дружина американців, в складі якої виступали в останніх змаганнях українці Володимир Шмотолоха і Володимир Чижович, перемогла збірну Гондурасу на її грищі 1 : 0, а після цього закінчила відплатні змагання там же нерішеною 1 : 1.

Так в чотирьох грах своєї групи здобули американці одну виграну, дві нерішені та одну програну (зустрічі з Мехіком 2 : 2 і 0 : 1), внаслідок чого зайняли друге місце після Мехіко, яке закваліфікувалося до дальших гор за мистецтво світу. Збірна Мехіко може здобути право на участь у фінальних грах кращих збірних в Лондоні, коли вийде переможно із змагань у черговій кваліфікаційній групі, в якій будуть мехіканці змагатися з футболістами Костаріки і Джамайки.

Д-ОРЕСТ ПОПОВИЧ ЗДОБУВ ДРУГЕ МІСЦЕ В КЛЮБІ МАРШАЛА

У фінальному турнірі шістнадцяти найкращих шахістів Сходу Америки молодий український шахіст - майстер д-р Орест Попович здобув великий успіх, закінчуючи ці змагання на другому місці. Д-р Попович здобув у восьми грах турніру, переведеного швайцарською системою, $5\frac{1}{2} : 2\frac{1}{2}$ точки, які запевнили йому „чисте" (неподілене) друге місце. Чемпіоном турніру став сеньой мастер Сайдмен з вислідом $6\frac{1}{2} : 1\frac{1}{2}$ точки.

В турнірі брали участь вісім бувших першунів і віцепершунів попередніх турнірів та вісім шахістів, як здобули перших вісім місць у кваліфікаційному турнірі Клюбу Маршала. Д-р Орест Попович випередив у цьому турнірі відомих сеньйорів . майстрів Шервіна і Медніса. До найкращих вислідів гор д-ра О. Поповича у турнірі треба зачислити його перемогу над багатократним репрезентантом Америки Шервіном, якого оцінювали, як найкращого учасника турніру.

Друге місце у фіналах Клюбу Маршала, яке виборов д-р Орест Попович, є повторенням подібного успіху відомого львівського майстра мґра Турянського, який перший з українців здобув друге місце в Клюбі Маршала в 1950-му році.

Українець шаховим мистем Кардинал Даґерті гайскулу

Шаховим мистцем найбільшого у Філядельфії гайскулу „Кардинал Даґерті" (шість тисяч студентів) на 1964 - 65 рік став український юнак Юрій Ярема Мірчук, найстарший син д-ра Петра Мірчука. 17-літній Ярема є активним членом Спілки Української Молоді в Америці.

ЛяСаль Коледж, який прийняв Ярему на студії на найближчий шкільний рік, запросив його вже тепер брати участь в грах свого шахового клюбу.

ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ — ЕЛІЗАБЕТ СК 2 : 1

ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ — ПЕТЕРЗОН ДОВЕРС 3 : 1

ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ — ГУНҐАРІЯ ВУДБРІДЖ 0 : 1

Елізабет, 20-го березня. — В другому вечері сімкового турніру за „Чашу Чаріті", яо відбувся в елізабетській Армо. рі, „Чор. Сдіч", елімінувавши двох своїх противників, програла третю півфінальну зустріч з Гунґарією Вудбрідж і через це відпала від фінальної гри вечора. В перших змаганнях січовики перемогли німецький клюб з Елізабету 2 : 1. Ворота для „Ч. Січі" здобули брати Володимир і Віктор Каздоби. В другій грі „Ч. Січ" елімінувала „Петерзон Доверс вислідом 3 : 1. Ворота в цих змаганнях здобули: Хромовський 2 і Каздоба. В третій зустрічі січовики зазнали поразки з мадярами м. Вудбрідж, які стрілили вирішальні ворота в останній хвилині гри, при стані 3 : 0 наріжняків в користь „Ч. Січі", які були б вирішили змагання. Склад „Ч. Січі": Юрків (Копчук), Блек, Каздоба II, Сольчаник, Нестеренко Каздоба I, Хромовський, Воробець, Цинайко.

ТОВАРИСЬКИЙ ВЕЧІР „ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧІ" НЮАРК

В суботу 10-го квітня о год. 6:30 вечором у великій залі Дому „Ч. Січі", відбудеться товариський чайний вечір для спортовців (ок), симпатиків і усього громадянства Нюарку й околиці. Згідно з інформаціями імпрезового Комітету в програмі вечора візьмуть участь:

1) Ансамбль гарфісток в складі Марія М. і Маргарита Леськів, Франческа і Сенді Прет і Л. Пленсон під управою композитора і диригента Самоїла Прата;
2) Жіночий вокальний квартет нового 86-го Відділу Союзу Українок, в складі: Д. Зелик, О. Гнатейко, І. Яворська і А. Сигалів під керівництвом Оксани Тарнавської;
3) Гумор — жарти;
4) Заприсяження нових членів Т-ва;
5) Гутірка, чай, перекуски;

Програмою проводитиме голова УСТ-ва мгр Б. Підлуський. Головою імпрезового Комітету є — п. Мирон Леськів, а Володимир Роговський і д-р І. Ярош його членами. Вступ на цю товариську імпрезу за добровільними датками.

О. Твардовський

Загальні збори осередку СУМА в Клівленді, Огайо

17-го січня в Домі СУМА відбулись 15-ті річні Загальні Збори Осередку СУМА ім. Гетьмана Богдана Хмельницького в Клівленді.

Збори відкрив голова В. Мудрак привітом всіх присутніх і молитвою „Боже Великий" розпочато сумівські наради. Вибрано Президію в складі: С. Зорій — голова, М. Поглід — містоголова, І. Коломиєць і С. Дзюба — секретарі.

Вибрано Мандатну Комісію: (С. Присяжний, А. Стецяк і М. Дідич).

Номінаційну Комісію: (Г. Головка, В. Головатий і Т. Василик).

П. Присяжний відчитав звіт з минулорічних Загальних Зборів, який прийнято одноголосно.

Г. Головка мав доповідь на актуальні сумівські теми і згадав всі недотягнення в Осередку СУМА.

Одним словом, Клівлендський Осередок плянує в себе членів здисциплінувати.

З привітами виступали: д-р І. Подригуля, голова 3-го Відділу ООЧСУ в Клівленді, висливив для сумівської молоді щирий привіт.

Мгр. Б. Футей голова Г. У. СУСТА, який є рівночасно членом згаданого Осередку СУМА, сказав у своєму слові, що вже багато сумівської молоді є в коледжах і університетах, і в скорому часі вона буде займати визначні місця в нашій українській і американській політиці. Він закликав, щоб сумівська молодь вступала до університетів.

Т. Бурий зложив привіт від місцевої станиці б. вояків УПА ім. Тараса Чупринки в Клівленді.

Софійка Бура, жіноча референтка Г. У. СУМА закликала нову Управу СУМА ще солідніше виконувати свої завдання, бо цей рік є ювілейним роком.

Мґр. Ю. Кульчицький, голова Клівлендського ТУСМ-у, член згаданого Осередку СУМА, склав привіт від Клівлендської тусмівської студіюючої молоді.

За 1964 р. звітували члени уступаючої Управи СУМА: М. Почтар організаційний, П. Присяжний — секретар, М. Дідич — фінансовий, Т. Цішкевич — булавний Ю.СУМА, В. Кметь — преса і інформація, В. Кметь — Спортова Секція „Скала", Ю. Кульчицький, — зовнішні зв'язки, Анна Цішкевич, — жіноча референтка, П. Опацький фінансовий Дому СУМА, А. Стецяк — голова Дому СУМА, М. Яремко голова товариського суду, заключне слово мав уступаючий голова В. Мудрак.

За Контрольну Комісію звітував Р. Почтар.

На 1965 р. вибрано Управу Осередку СУМА в Клівленді в складі: М. Поглід — голова, Г. Головка містоголова і організаційний референт, І. Коломиєць — секретар, В. Мудрак — фінансовий, В. Головатий — культурно-освітній, О. Вербенець — спортовий референт, В. Кметь — преса і інформація, С. Дзюба — булавний Ю.СУМА „Корсунь" ч. 3., М.Ліснянський — імпрезовий, В. Богуславський — зовнішні зв'язки, Наталка Онисько, Люба Головата, М. Почтар, І. Оліяр, Я. Краснянський і І. Цішкевич — вільні члени.

Адміністрація Дому Сума: Т. Василик, П. Опацький, М. Гейниш, С. Кавка, і В. Шудан.

Контрольна Комісія: П. Присяжний, М. Дідич і А. Стецяк. Товариський Суд: мґр. М. Яремко, мґр. В. Футей і Ю. Кульчицький .

Новообраний голова М. Поглід пообіцяв, що буде докладати своїх старань і зусиль так само як його попередники, щоб ще більше корисно працювати для Осередку. Співом „Не пора, не пора" закінчено 15-ті Загальні Річні Збори Осередку СУМА ім. Гетьмана Богдана Хмельницького в Клівленді.

Володимир Кметь

Розшуки

ПОШУКУЮ
Андрія ГРИМАНЮКА, який 17-го жовтня 1915 р. був дружбою на шлюбі мойого батька Франка Ясінського в укр. кат. церкві св. Юра при 7-ій вулиці в Ню Йорку та Методія МАЛИНСЬКОГО який в 1916 р. був моїм хресним батьком. Хто знав би про них, або вони самі, прошу писати:
Wasyl Jasinsky
211 Ave. "C", New York 9, N.Y.

Шукаю родину,
БАЗИЛЯ ЗАБРОЦЬКОГО
які до 1930 р. жили по улиці Лопаївка, одного села, на Київщині. Я сердечно Вас прошу, напишіть мені.
Philip Sachnewycz
30-47 35th St. Astoria, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 5408. Ще одні змагання

— Всі ви станете жертвою Арбові, — сказав король, — але спершу я хотів би влаштувати ще одні „змагання" . . .

Поволі й обдумано він вказав на Боба Кука й д-ра Бейтса. — Цим разом ви братимете участь . . .

—І переможець скористає з добродійств магії, що дає силу!